

Gen sop diwari dakon mibili

Amin Ijwakjwari Kabi – Amin Juda amin kabikon da dima altanji ujun amin do Juda amin da Amin Ijwakjwari Kabi yan yon. Yan do Juda amin da nin morap do Amin Ijwakjwari Kabi yan nandan niman. Ujun iyi dakon man pawikwan, nido kalipsigwan Piŋkop da iyi dakon amin kabi egipni do manjigit. Do Amin Ijwakjwari Kabi do si nandaba piŋban yoman. Mani, Kristo da nin kisi paŋmuwukban kabi kalon agiman da Piŋkop dakon amin kabi ekwaman. (Lk 2.32; Ro 1.5, 3.29; Ep 3.6)

Ajelo – Ajelo ujun wup Piŋkop gat Kwen Kokup ekwan. Bisap kalon kalon aminon noman tanba pindakgaman. Piŋkop da ajeloni yabekban geni guramigek pini an. Pini madep ujun Piŋkop dakon miŋat aminyo paŋpulugon. (Ya 12.6-11, 27.23; Ibr 1.14). Bisap di Piŋkop da yabekban aminon geni yankwok akdo paŋ. (Mt 2.13; Lk 1.26, 2.9). Ajelo morap dakon madepni ujun Maikel (Jut 9), ae ajelo madep kinda ujun Gebriel (Lk 1.19,26).

Belsebul – Ujun koŋ ae menjiyo mibili mibili ekwan dakon madepni. Ae mani kinda ujun Sunduk. (Mt 12.24)

But Tobil – On kosit kalonon da Piŋkop da dabilon gwaljigi mini aman. Amin kinda iyi do yokwi pakpak yan nandaneŋ but kalipni ujun yopmanek Piŋkop gen yol do nandisak kaŋ, Amin Tagi Yesu Kristo ujun yokwini wiririt do anek kimakgit yan nandan gadaneŋ Piŋkop da egip egip kalugi imjak do bisit asak kaŋ, ujun amin but tobil bamisi asak. (Ya 3.19, 20.21, 26.20).

Danari – Danari ujun Rom amin dakon moneŋ tabil kinda. Ujun silwa ban wasanbi. Ujun amin kinda da gildat kalon do pi aban danari kalonji yomiŋ yomiŋ awit. (Mt 20.2)

Gen Bin Tagisi – Yesu da yabekbini yabekban Gen Bini Tagisi miŋat aminyo yoyiŋ tenŋjawit (Mk 16.15). Gen Bin Tagisi ujun yan. Piŋkop da Monji Yesu Kristo miktim amin morap

yokwini wiririk yomjak do yabekban piŋ tilak kindapmon kimakgit. Do amin morap Yesu nandaŋ gadaŋ imiŋek but tobil aŋ uŋun egip egip teban abidonŋ (Jn 3.16).

Giptim mandak – (Ro 2.25; Gal 5.2; 1Ko 7.19) Juda amin da iyi da aŋpagon monji wili altaŋek gildatni 8 aŋakwan giptimi mandaŋ mandaŋ awit. Uŋun da Juda aminsi ekwaŋ dakon tilak asak. Piŋkop da Abraham yaŋ asak do iyigit uŋun da aripmon aŋ (WW 17.9-14).

Juda Amin Dakon Muwut Muwut Yut – Juda amin dakon muwut muwut yutni uŋun telagi tagit. Uŋudon muwugek Piŋkop gawak imim silip awit, ae Piŋkop gen manjiŋek yaŋ nandawit. Yesu bisap morapmi uŋudon wigek miŋat aminyo yoyiŋdekgit.

Juda Amin Dakon Telagi Bisap Madep – Telagi bisap madepmon Juda amin da muwugek Piŋkop aŋkisiwit, ae kalip yo tagisi morapmi aŋyomgut uŋun do nandawit. Juda amin dakon telagi bisap madep diwari uŋun yaŋ:

- 1 - Yapyap Bilak (Mt 26.2, 5, 17-19) On Juda amin dakon telagi bisap madepsi kinda. Uŋun bisapmon Piŋkop da Isip miŋtimon baŋ pulugaŋ yopban abigiwit uŋun do nandaŋek egipgwit. Uŋun bisapmon aŋeloni yabekban piŋ Isip amin dakon monji wili mibiltok amin dapban kimakgwit. Mani Juda amin morap sipsip monji dapmaŋ yawini yoma domon sowit uŋun aŋelo da yawi kaŋek yutni yapmaŋek dima dapgwit (TP 12). Uŋun do nandaŋek Juda amin da Yapyap Bilak bisap uŋun noman taŋakwan sipsip monji kinda dapmaŋ dapmaŋ aŋ. Abisok nin Yapyap Bilak dakon Sipsip Monjinin uŋun Yesu Kristo uŋun yaŋsi nandaŋ gadamaŋ, nido nandaŋ gadaŋ imaŋ amin morap Piŋkop dakon butjap dima abidonŋ.
- 2 - Bret Yisni Mini Bilak (Mt 26.17; Lk 22.1) Kalipsi, Israel amin uwalni Isip amin do pasalek abigiwit bisapmon, bretni wasaŋ yopba pap toni dakon bisap mini, do yis dima yopgwit. Do uŋun do nandaŋek Bret Yisni Mini Bilagon bret yisni mini noŋ. Uŋun telagi bisap madepni Yapyap Bilagon noman tosoŋ. (TP 12.14-20).
- 3 - Imal Yut Kaberaŋ Bilak (Jn 7.2-52) – On telagi bisapmon Juda amin but galaksi nandaŋ, nido jap kili paŋmuwuk yopmaŋgaŋ. Yut kaberaŋ aŋek Sonda pi agak kinda uŋudon ekwaŋ. Egek babikni da kalip miŋtim kibiri timon bilak 40 agipgwit uŋun do nandaŋ. (MS 23.33-36; GT 16.13-15).
- 4 - Pentikos Bisap Madep (Ya 2.1, 20.16; 1Ko 16.8) On Juda amin dakon telagi bisap madep kinda. Pentikos dakon mibili uŋun 50. Yapyap bilak egi mudaŋek ae gildat 50 egakwa Pentikos

Bisap Madep noman tosok. Uñun bisapmon Juda amin kisik kisik an, nido jap madepni wit uñun pañmuwukgañ. Ae kalip Piñkop da Sinai Kabapmon gen tebani yomgut uñun do nandañ. Mani abisok nin Pentikos bisapmon Telagi Wup pigit uñun do nandañek kisik kisik amañ. (Ya 2.1-4).

Kristo – Kristo dakon mani kinda Mesaia. Kristo uñun Grik gen, ae Mesaia uñun Ibru gen. Uñun man bamot uñun mibili kalonj gin. Uñun yañ: amin kinda bit nelak busuñikon tagalbi. Israel amin da anpagon Piñkop da amin kinda kila amini egipjak do nandisak kañ, kombi amini kinda iyinban uñun amin tilak ak do busuñikon bit nelak tagalgit. Piñkop da yañ tebantokni yolek miñat aminyoni kila asak do Yokwikon Bañ Timit Timit Amini yabekgit. Uñun amin Kristo yañ iyiwit, nido uñun Piñkop da manjiggit. Juda amin morap da Kristo apjak do jomjom madepsi awit. Mani Yesu apgut bisapmon kalonj sok di dagin uñun asi Kristo yañ nandañ gadawit. (Mt 1.16, 16.16; Jn 1.41; Ya 5.42, 9.22)

Mukwa Sogok Amin – Juda amin diwari Telagi Yut Madepmon pi awit, uñun do mukwa sogok amin yañ yoyiwit. Uñun amin kisi uñun Liwai dakon diwatni kabi. Pi madepsi awit uñun Piñkop do paret mibili mibili anjek mukwa sowit. Bulagi bulagi amin kinda manjikba mukwa sogok amin dakon mibiltok amini egipgut. Uñun kalonj dagin Israel amin kisi dakon yokwini do Yut Buri Telagisigwan bilak kinda do kosit kalonj wigek mukwa soñ soñ agit. Mani Yesu Kristo da bisap kalonj iyi nañ paret agit. Aban yawini da nandañ gadat amin dakon yokwini wagolsi wiririkban pasilgwit. (Ibr kilapmi 5-10).

Oman Amin – Miktim diwarikon yoni morapmi amin ae amin mani toñ da amin di tebai timikba oman amini ekwañ. Pi madepsi an, mani tomni dima timikgañ. Amin tagini yopmañ dek kigik kosit minisi. Ae amin tagini dakon gen dima guramitni kañ, tagi dapba kimotni. Kalip Israel amin Isip miktimon tepmi madepsi pañek yañsi egipgwit. Ae Yesu da bisapmon, ae Pol da bisapmon oman amin morapmi egipgwit, do Pol da uñun do gen diwari mandagit. (1Ko 7.20-24; Ep 6.5-9; Kol 3.22-25)

Osana! – Osana dakon mibili Ibru genon da “Nin yokwikon bañ timikgi!” Yesu da bisapmon Juda amin da amin kinda man madep imdo “Osana!” yañ yawit. Yesu Jerusalem donki konda pigakwan yañ tidaneñek uñun yawit. (Mt 21.9)

Parisi – Juda amin kabikon amin diwari Piñkop dakon gen teban do galagisi nandawit. Uñun amin do Parisi amin yañ yawit. Uñun gen teban

guramik kimagek amin diwari yanjin ani do yoyinet awit. Pibit tidok anek Pinjkop da dabilon iyi do amin diwari yapmanek nin amin kilegisi yan nandawit. Mani unun amin jamba but amin, nido amin yoyin degek iyi dima guramikgwit. Pol iyiyo kisi kalip Parisi amin kind a egipgut, mani don Yesu nandan gadan imgut. (Ya 23.6, Pil 3.5-6)

Sabat Bisap – Pinjkop gildat 6 da butgwan miiktim gat yo morap gat wasagit. Anek gildat 7 non pi dima agit (WW 2.1-3). Anek don Israel amin kisi gildat 6 pi anek gildat 7 non yik yawot ani do gen teban yipgut. Mani Israel amin da iyi gen teban morapmi sanjbenba amin da aripmi dimasi guramiri awit. Yesu da bisap diwari Sabat bisapmon wasok tapmimi toj aban Parisi amin da gen teban yapmandak yan nandawit. Unun suj nandawit. Nin Yesu dakon pidot pidot unun do yo madepsi nandanjan do nin Sondakon unun do nandanek unudon yik yawot aman. (Lk 6.1-11, 13.10-17, 14.1-5)

Sadyusi – Juda amin kabi kind a egipgwit, mani Sadyusi yan yoyiwit. Unun Moses dakon gen teban yol kimot do nandawit. Nandak nandakni unun Parisi amin yombem, mani amin kimokgoj do njwakjwat nandawit. Amin kimakbi kimoron da dima pidon yan nandawit. Ae aneloyo kisi do dima ekwan yan nandawit. Mani suj nandawit. (Mt 22.23; Ya 23.6-8; 1Ko 15.20-21; 1Tes 4.13-14).

Saion – (Mt 21.5; Jn 12.15; Ro 9.33, 11.26; 1Pi 2.6; Kap 2.6) Jerusalem kokup pap dakon ilen kind a mani Saion. Pinjkop dakon Telagi Yut Madepni unun ilenon tagit, do bisap diwari Jerusalem kokup pap do Saion yan yon. Ae bisap diwari Kwen Kokup do tilak anek Saion yan yon. (Ibr 12.22, PA 14.1)

Samaria – Samaria miiktim unun Israel miiktim da kapmatjok toso. Kalipsigwan Samaria amin unun Juda amin dakon diwatni egipgwit. Mani Pinjkop dima nandan imgwit amin gat minjat eyo awit, do Amin Ijwakjwari Kabi dagawit. Juda amin da Samaria amin do tagi dima nandan yomgwit. (Lk 10.25-37; Jn 4.4-42)

Sanjbek sanjbek – Amin bamori da yo kind a ak do but kalon anek yan teban tok madepsi kind a amal unun do sanjbek sanjbek yan yoman. Pinjkop da sanjbek sanjbek bamori agit.

Mibiltok Moses gat agimal. Gen tebani Moses do yolinek Israel amin gen teban unun yol kimotni kan, iyi dakon amin kabisi egipni do yan tebantok an imgut. Mani, amin kind a da gen teban unun kisi gildari gildari aripmi dima guramiri. Yan do anek Pinjkop da dabilon amin kilegi kind a dima egisak. (YT 19.4-6; Lk 1.72; Ya 3.25, 7.8; Gal 3.17; Ibr 9.1)

Yan do anek Pinjkop da don sanjbek sanjbek kalugi kind a agit. Unun yan. Amin morap Yesu Kristo nandan gadan imni unun

Piņkop da dabilon amin kilegisi ani do yaņ tebantok anyomgut. (Mt 26.28; Mk 14.24; Lk 22.20; Ro 11.27; 1Ko 11.25; 2Ko 3.6; Ibr 7.22, 8.6-13, 9.15, 10.16, 29, 12.24, 13.20) Saņbek Saņbek Kinam – Piņkop da Israel amin yoyiņban kindap baņ kinam kiriņ kinda wasawit. Aņek gol baņ kwenikon witjiwit. Uņun kinamgwan Piņkop da saņbek saņbek agit dakon telagi yo di yopgwit. Tip bamot Piņkop da gen teban 10 kabi mandagit gat, ae Aron dakon win gat, ae kwoba mana similbi gat unjungwan tawit. Uņun kinam da kwenon aņelo bamori serabim yaņ yoy unun dakon wupmi wasawit. Israel amin dukwan dukwan kik do awit unun kinam kiriņ simon da guramigek kiņ kiņ awit. (Ibr 9.4; PA 11.19; Kap 78.61, 132.6-8)

Sisa – (Mt 22.21) Rom amin dakon kila amin madep noman tawit unun do Sisa yaņ yoyiwit. Yesu da bisapmon Rom amin da emat aņek miķtim morapmi dakon amin pabiņ yopmaņek miķtimni timigek kila awit.

Sunduk – Sunduk unun koņ mibili mibili dakon mibiltok amini. Kalipsigwan Piņkop dakon aņeloni kinda egipgut. Mani unun Piņkop abiņ yip do aban Piņkop da yolban miķtimon pigit. (Lk 10.18; PA 12.7-9). Amin yokwi ani do paņkewaldak. Ae nandaņ gadat amin da yokwi kalip awit unun do sigin nandaņ egek nandaņ gadatni yipni do pini sigin asak. Yesu da Sunduk kili abiņ yipgut, ae don bisap madepmon wagolsi maban Tip Domon egipdisak. (PA 20)

Telagi Wup – Uņun Piņkop iyi dakon wupni, do Telagi Wup yaņ yomaņ. Uņun nandaņ gadat miņat aminyo kalon kalon da butgwan egisak. Pini kinda unun nandaņ gadat amin paņpulugaņban gen bami do nandaņ gadat aņ (Jn 16.13); ae nin paņpulugok do Piņkop bisit iyisak (Ro 8.26); ae Piņkop dakon galaktokni nolisak (Ya 13.2, 16.6-7); ae tapmim nimaņakwan geni yaņ teņteņomaņ, ae paņmuwukbi notnin paņpulugomaņ (1Ko 2.4-5; 12; 14). Telagi Wup da ninon pi aban aņpak tagisi baņ amaņ (Gal 5.22-23).

Telagi Yut Madep – Israel amin da Jerusalem kokup papmon yut madep kinda awit, unun Piņkop dakon Telagi Yut Madep. Uņun yutnon Piņkop gawak imgwit, ae telagi bisap madep morapnikon unun yutnon kiņ kiņ awit. Mukwa sogok amin da unjungwan pini awit. Ae unun yut da binapmonsi yut buri kinda tagit unun do Yut Buri Telagisi yaņ yawit. Bilak kinda do kosit kalon mukwa sogok amin dakon mibiltok amin da iyigin Israel amin kisi dakon yokwini do nandaņek unjungwan wigek paret aņ aņ agit. Yoma do imal kadimisi madep kinda naņ abisiņba magit. Yesu kimakgit bisapmon Piņkop da imal unun kwen da pidaņban

miktimon pigit. (Mt 27.51; Mk 15.38; Lk 23.45). Uņun da nandaņ gadat amin nin Piņkop da iņamon aripmi tagi wigineņ yaņ nolisak. Abisok nandaņ gadat amin nin Piņkop dakon Telagi Yut Madepni ekwamaņ, nido Telagi Wupni nin da butgwan egisak. (1Ko 3.16-17).

Tipdom – Amin diwari Yesu Kristo dima nandaņ gadaņ imaņ, do yokwini sigin taņ yomaņ. Do kimotni bisapmon yokwini dakon kobogi do kokup yokwisikon egipdaņ. Uņun gapma dubagisi, kindap toktok teban soņegisak. (Mk 9.47-48; PA 19.20, 20.11-15). Uņudon amin tepmi madepsi pakdaņ, amin kinda da aripmi dima paņpulugogi. (Lk 16.19-31)

Wup – Amin kalonikon yo kapbi da toņ: giptimnin, ae butnin, ae wupnin. Nin on miktimon ekwamaņ bisapmon, wupnin gat kisi ekwamaņ. Mani nandaņ gadat amin nin kimokgomaņ bisapmon wupnin nin da butgwan yikdak uņun kwan Piņkop gat Kwen Kokupmon ekwamal. (Lk 23.46; Ya 7.59)

Yawe – Kalipsi, Piņkop da Moses altaņ imgut bisapmon, Piņkop da iyi dakon man yaņek “Yawe” yaņ yagit. Ibru genon mani dakon mibili uņun “Naga Egisat”. Juda amin da mani do telagisi yaņ nandawit. Yesu da iyi do “Naga Egisat” yaņ yagit, do uņun da nolisak, Yesu uņun Piņkop dakon arip. (Jn 8.58)